

MOUND

Budownicowie kurhanów z II tysiąclecia p.n.e. z południowo-zachodniej Polski w ujęciu czasoprzestrzennym i bioarcheologicznym

Spacerując po lesie czy parku możemy zauważyć różnego rodzaju piaszczyste pagórki często porośnięte mchem, trawą czy drzewami. Wiele z nich to formy ukształtowane naturalnie, ale część została wzniesiona przez człowieka. Niektóre takie kopce powstały całkiem niedawno np. w celu budowy stacji uzdatniania wody, ale część z nich mogła zostać usypana w pradziejach nad grobami zmarłych członków społeczności różnych kultur archeologicznych. Dlatego też słowo kopiec – MOUND stało się akronimem projektu, jednocześnie odzwierciedlając najważniejsze poruszane problemy badawcze, czyli mobilność, dietę oraz obrządek funeralny budowniczych tych monumentalnych konstrukcji.

Spółeczności, które zostały uwzględnione w projekcie związane są z kulturami archeologicznymi żyjącymi w II tysiącleciu p.n.e. w SW Polsce. Interesujące jest, że w tym czasie rozpowszechnia się kremacyjny obrządek pogrzebowy, który w krótkim czasie ogarnia całą Europę. Jeszcze do niedawna sądzono, że to zmiany zachodzące w światopoglądzie i wierzeniach ówczesnych ludzi były tego przyczyną. Jednak jedne z najnowszych odkryć mogą sugerować, że to częste przemieszczanie się ludzi i związane z tym rozpowszechnienie się chorób zakaźnych, w tym szczególnie dżumy przenoszonej przez pchły/wszy, mogło doprowadzić do rozpowszechnienia się kremacji, będącej być może symbolem „oczyszczającej siły ognia”.

Celem projektu jest zweryfikowanie hipotezy o zwiększonej intensywności migracji społeczeństw wczesnej i środkowej epoki brązu i jej wpływie na transformację obrzędu pogrzebowego z inhumacyjnego na kremacyjny, w oparciu o badania bioarcheologiczne ludzkich szczątków kostnych. Założenia badawcze dotyczą uzyskania informacji na temat mobilności, identyfikacji różnic w kondycji biologicznej oraz praktyk grzebalnych pomiędzy osobnikami inhumowanymi i skremowanymi w obrębie jednego cmentarzyska oraz w dalszym etapie badań także pomiędzy wybranymi cmentarzyskami różnych kultur archeologicznych, datowanych na II tysiąclecie p.n.e. z SW Polski. Pośrednim celem projektu jest wdrożenie procedury maksymalizacji wyników badań bioarcheologicznych, szczególnie tych niszczących, uzyskiwanych z jednej próby kości lub zęba.

Materiał analityczny stanowią będą ludzkie szczątki kostne skremowane i szkieletowe kultur archeologicznych takich jak kultura unietycka (KU), kultura mogiłowa (KM) i wczesne ugrupowania łużyckich pól popielnicowych (ŁPP) z terenu SW Polski. Badania te zostaną osadzone w perspektywie czasoprzestrzennej dzięki badaniom geofizycznym (magnetycznym) wybranych cmentarzysk kurhanowych, a także datowaniu względnemu i absolutnemu. Łącznie badaniom bioarcheologicznym poddanych zostanie co najmniej 260 osobników pochodzących z ponad 200 grobów płaskich i podkurhanowych z 9 cmentarzysk. Analizy bioarcheologiczne zostaną przeprowadzone w zakresie rentgenodiagnostyki, antropologii fizycznej, proteomiki, genomiki, histologii, mikroskopii oraz izotopów (^{14}C , d^{13}C , d^{15}N , $^{87}\text{Sr}/^{86}\text{Sr}$). Wymiernym rezultatem projektu będzie upowszechnienie wyników badań w formie depeszy prasowych, wystąpień konferencyjnych krajowych i międzynarodowych i artykułów naukowych.